

Úvod do psychologie

(emoce)

S upravenými lidmi vždy soucítím. Všimám si si, že čím je upravený člověk upravenější, tím bývá nešťastnější - Šťastní lidé si příliš necídí boty - Příliš neutírají prach - Spíš než o boty se starají o cestu.

Spíš než o prach se starají o to, aby neměli zaprášené hodnoty.

Šťastní lidé se příliš nezabývají tím, že cídí, oprašují a olizují svůj kousek vesmíru - Nemají na to čas.

Být šťastný, to zabere člověku hodně času.

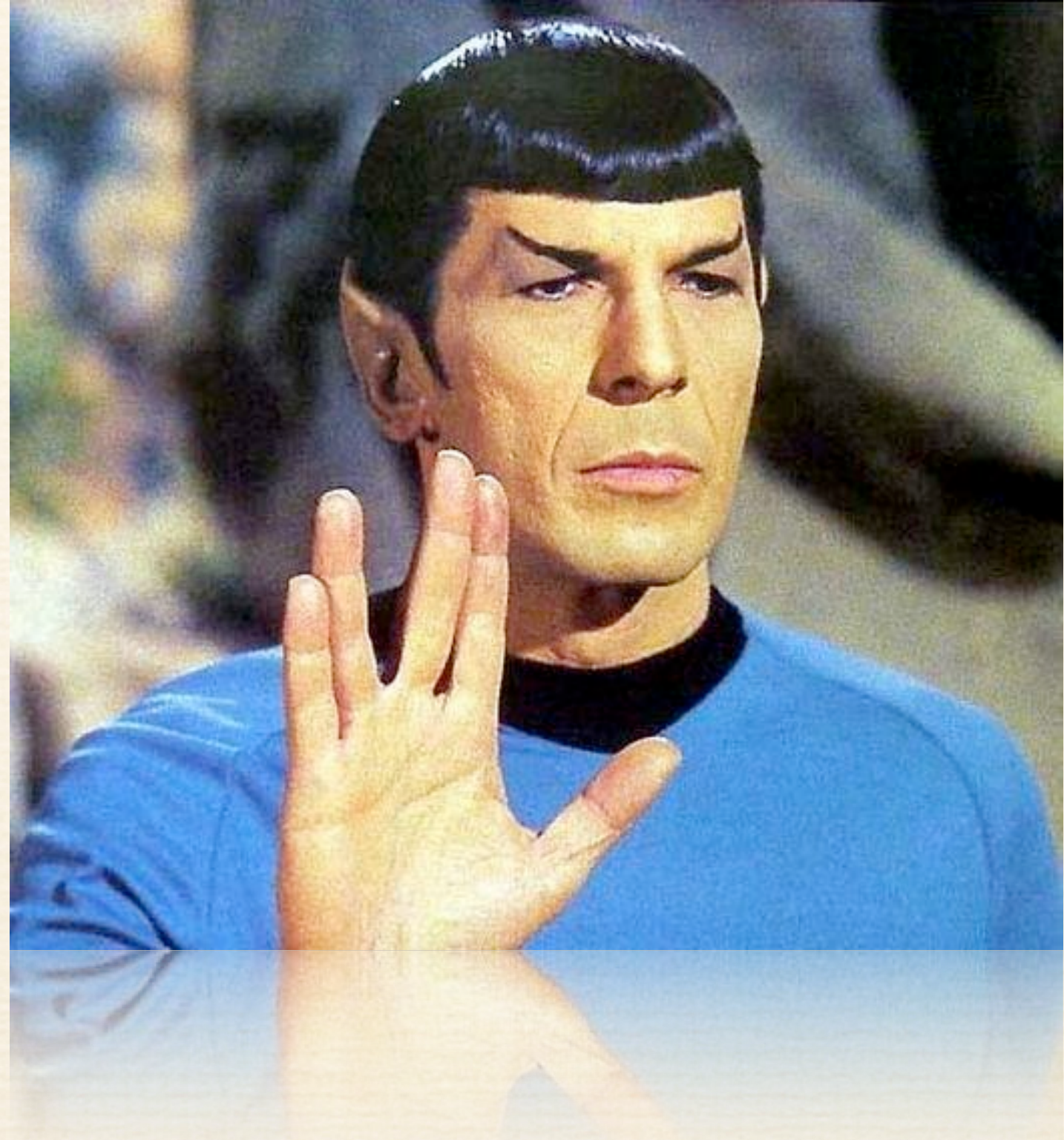
Být šťastný je náplň života.

Milenky našich robotů

Eduard Martin

Termín “emoce” byl vytvořen z latinského “motio”, což znamená pohyb, neklid, vášeň, vzrušení.

Emoce ovšem stejně jako ostatní psychické projevy nelze chápat jako izolovaný, ostře ohraničený fenomén, nýbrž jen jako relativně samostatnou integrální součást v podstatě nedílného komplexu psychiky.

EMOCE

Emoce - je možná definice?

„...každý ví, co je to emoce,
dokud ho nepožádáte, aby podal definici“

Beverly Fehr a James Russel

EMOCE

Emoce - je možná definice?

Emoce jsou prožívány jako zvláštní duševní stav, někdy doprovázený nebo následovaný tělesnými změnami, výrazy, chováním.

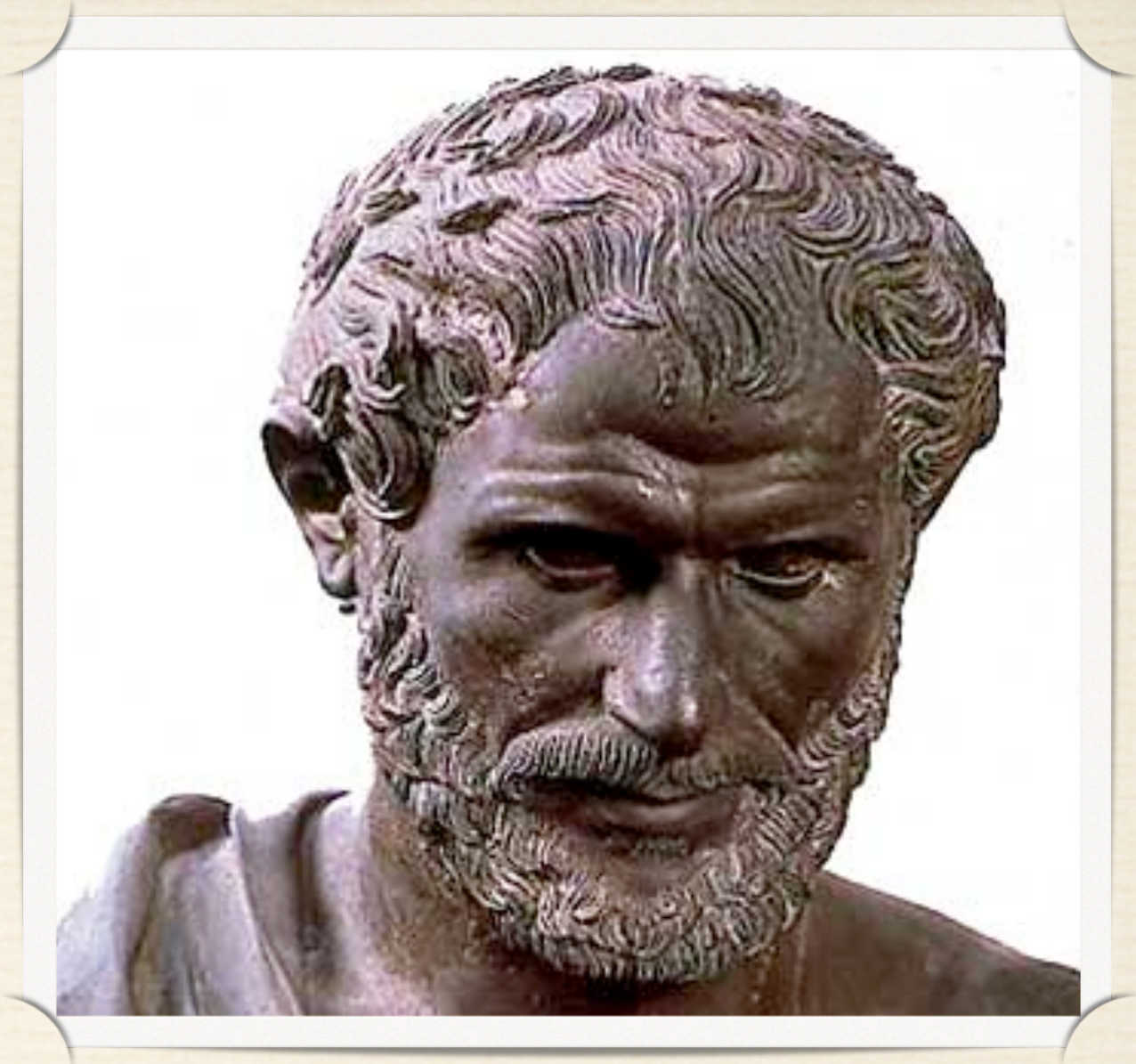
EMOCE

Emoce - je možná definice?

Emoce jsou procesy, které navozují, udržují, mění nebo ukončují vztahy mezi člověkem a jeho prostředím; tyto vztahy se týkají věcí pro člověka důležitých.

Aristotelés

(384 př.n.l - 322 př.n.l)

- Podává výstižný popis emočních stavů.
- Mezi afekty počítá všechny jevy, které se vyznačují kvalitou libosti a nelibosti.
- Prazáklad pozdějšímu vytýčení libosti a nelibosti jako základních polárních kvalit emocí

Stoikové

(3. st. př. n. l. - 529 n. l.)

❖ veselost (laetitia)	❖ jemná radost (gaudio)	(ve vztahu k současnosti)
❖ sklíčenost (aegritudo)	❖ X	
❖ touha (libido)	❖ přání (voluntas)	(zaměřené k budoucímu prožívání)
❖ strach (metus)	❖ ostražitost (cautio)	

hrubé vášně

dobré vášně

René Descartes

(1596 – 1650)

Deskriptivní přístup
6 druhů vášní:

1. radost
2. smutek
3. touhu
4. údiv
5. lásku
6. nenávist

Od nich však odvozuje asi 40 vášní

Baruch Spinoza

(1632 – 1677)

jen 3 základní afekty:

1. radost
2. smutek
3. touha

Od nich však odvozuje ještě více afektů než Descartes

velkou pozornost věnoval jevům, které budou později označeny jako **přesunutí** a **iradiace** afektu.

Johannes Nikolaus Tetens

(1736 – 1807)

JOHN NICHOLAS TETENS

Teprve v roce 1777 rozdělil Tetens psychické projevy na rozum, vůli a city. Do té doby byly emoce řazeny k jiným duševním procesům, především ke gnostickým pochodům a volní činnosti.

Immanuel Kant

(1724 – 1804)

IMMANUEL KANT
From a painting

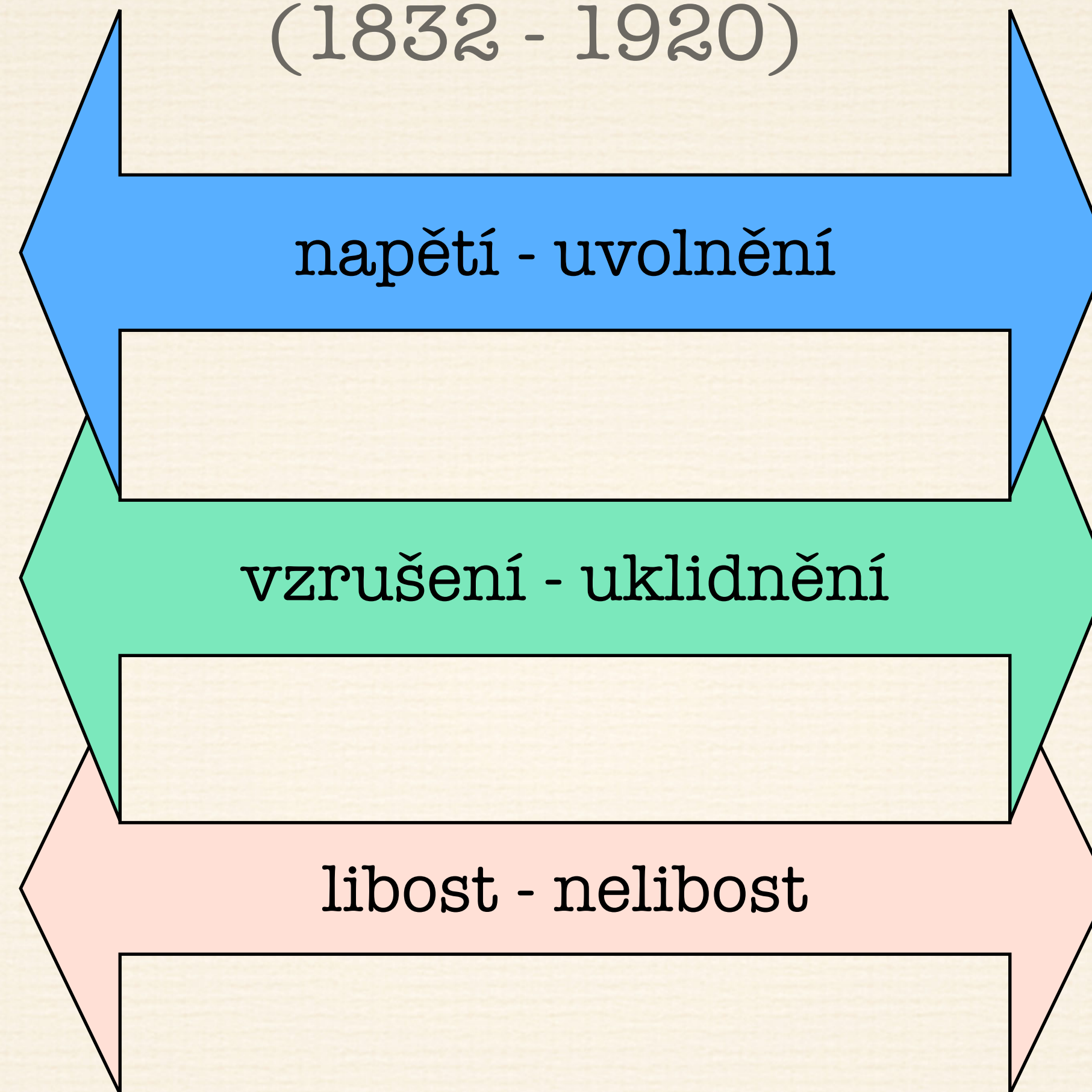
Pokusil se diferencovat pocity, afekty a vášně.

Významnější je jeho rozdělení afektů do dvou skupin:

1. **Afekty stenické**, aktivizující, mobilizující k činnosti
2. **Afekty astenické**, tlumící aktivitu, demobilizující

Wilhelm Maximilian Wundt

(1832 - 1920)

Libost a nelibost jsou dány intenzitou podráždění.

(úměrně silné podráždění vyvolá libost, příliš silné a příliš slabé nelibost)

Vzrušení a uklidnění závisí na kvalitě podráždění.

Napětí a uvolnění pak vzniká vlivem časového faktoru při podráždění.

(napětí je způsobeno dlouhým čekáním a jeho zakončení vede k pocitu uvolnění)

LÁSKA

NADĚJE

OBAVA

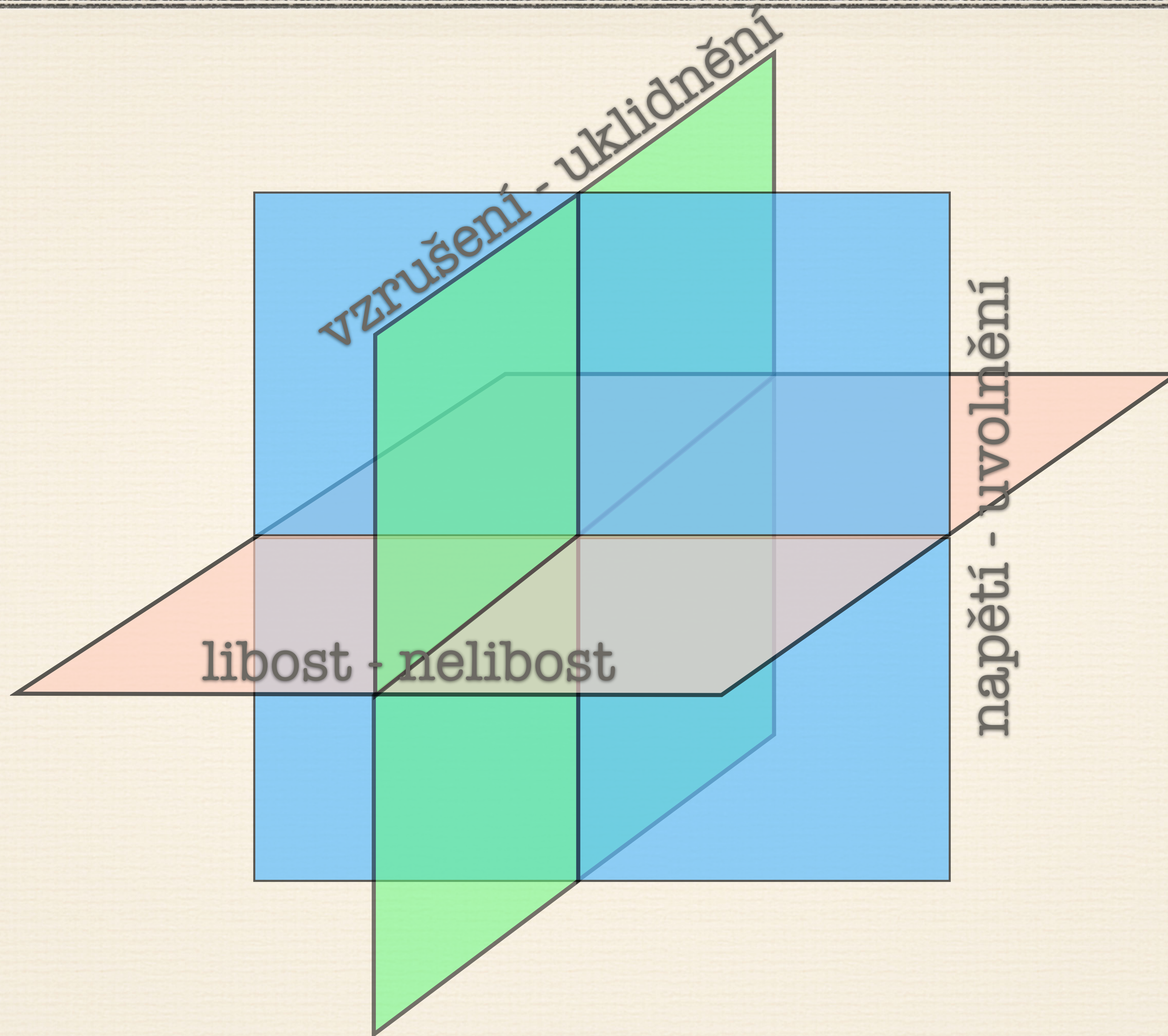
OČEKÁVÁNÍ

POHODA

RADOST

SMUTEK

STRACH

Klasifikace emocí

pojmy: emoce a city

emoce

obsahuje vnitřní
“pocitovou” složku
a
příslušné fyziologické dění
...

city

obsahuje pouze vnitřní
“pocitovou, zážitkovou”
složku

Někteří autoři považují toto dělení za umělé a považují pojmy emoce a city za synonyma

Klasifikace emocí

Třídění emocí dle síly a časového průběhu

AFEKTY

- prudké emoční reakce rychle začínají, relativně brzy odeznívají
- mají výrazné zevní projevy

Afekt jsou na prvním místě vyvolány situacemi, které znamenají náhlý zisk, ohrožení nebo ztrátu pro individuum důležité hodnoty

Klasifikace emocí

Třídění emocí dle síly a časového průběhu

NÁLADY

- poměrně dlouhodobé, proti afektům méně intenzivní emoční stavy
- nevyjadřují prožívání určitého stavu ke konkrétnímu předmětu, nýbrž jsou zaměřeny nespecificky, generalizovaně
- představují trvalejší dispozice k emočním projevům souhlasného smyslu

Klasifikace emocí

Třídění emocí z hlediska
fylogenetického a ontogenetického

Jako jeden z prvních třídil emoce na nižší a vyšší H.Höfding (1843-1931)

- **nižší emoce** jsou nejčastěji charakterizovány jako emoce vázané na vitální oblast a vyskytují se i u zvířat
- **vyšší emoce** jsou specificky lidské, společensky podmíněné, jsou podmíněny rozvojem nejvyšších intelektuálních funkcí člověka

NIŽŠÍ EMOCE

- ❖ emoční prožitky vznikající na bázi instinktivních projevů
(příjem potravy, obrana před ohrožením, uspokojování sexuálního pudu)
- ❖ emoční zabarvení - nejelementárnější prožitky ne/libosti
(určité barvy, zvuky, vůně pocit'ujeme jako libé, jiné jako nelibé)
- ❖ pocity libosti a nelibosti doprovázející tělové počitky a tělové vjemy
(pocity hladu, žízně, sytosti, únavy ...)

VYŠŠÍ EMOCE

1. **Estetické**

mají jako své základní polární prožitkové kvality prožitek krásy a prožitek ošklivosti (ovlivnění vrozenými dispozicemi z větší části však společenský vliv)

2. **Intelektuální** (logické)

vznikají v průběhu intelektuální činnosti lidí (jsou charakterizovány jako radost, uspokojení nebo naopak zklamání a nespokojenost s výsledky dané činnosti)

3. **Etické** (morální, mravní, sociální)

jsou motivovány společenskými potřebami a zájmy. Velmi vázané na kulturu a v rámci společenských skupin (ras, národů, tříd atd.) mohou být značně rozdílné (patří sem i láska, přátelství, soucit i skupina tzv. náboženských citů)

citové vztahy

jsou to citové komplexy tvořené různými emočními kvalitami, vztahující se k určitým předmětům či spíše osobám

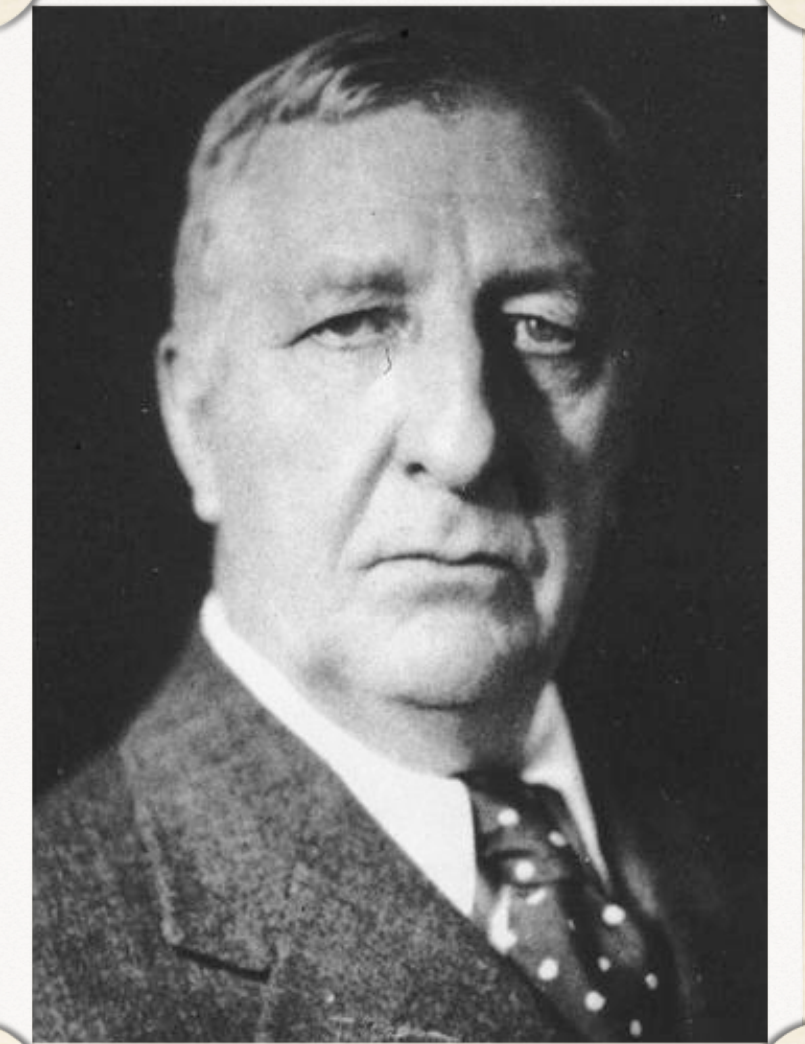
pojetí G. Kafky: existence 4 “pra-afektů” vyjadřující základní pohybové relace subjektu k objektu

1. “sem s tebou ke mně” (dychtivost)
2. “ pryč s tebou ode mne” (odpor, hněv)
3. “ pryč se mnou od tebe” (strach)
4. “sem se mnou k tobě” (láska)

citové vztahy

emoce je přechodná, citový vztah (sentiment)
je “setrvávající struktura”

W. McDougall

citové vztahy jsou “celé soustavy, které jsou
sjednocovány svým předmětem, ale také
některými opakujícími se společenskými
citovými reakcemi na něj”; proto v nich mohou
být obsaženy i dočasné protiklady

V. Tardy

Sociální modifikace expresivní složky emocí

1. maskování

skrývání pravých pocitů

2. modulace

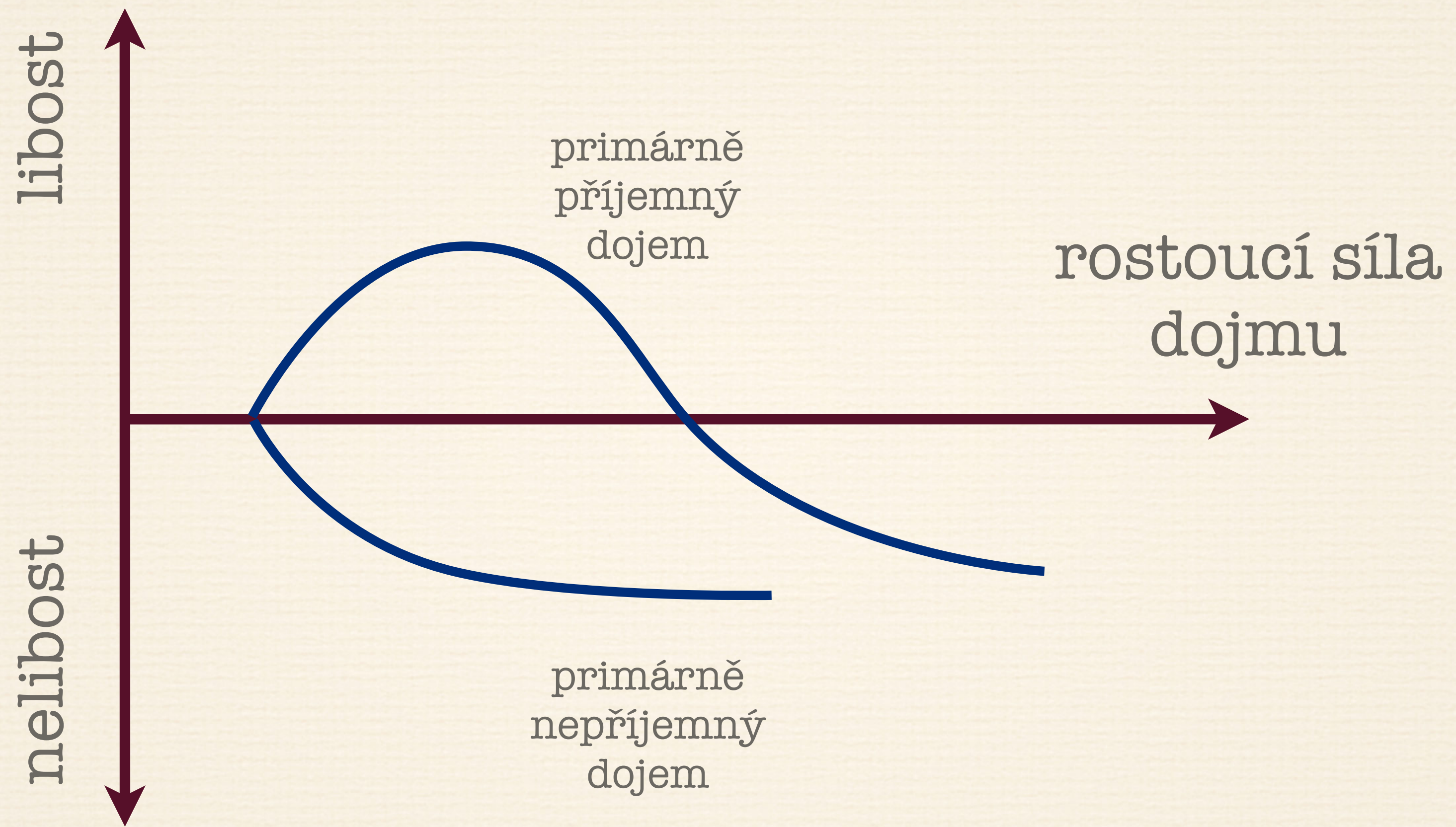
úsilí o zvýraznění či zmírnění výrazu skutečných emocí

3. simulace

předstírání emocí, které necítíme

emoční projevy

- ❖ subjektivní prožitkové složky
- ❖ objektivní složky
 - vegetativní projevy
 - motorika
 - vokální projevy
 - endokrinní změny
 - elektrofyzilogie změny

Závislost libosti a nelibosti na síle podnětu

Citové dispozice

- trvalá základna citového prožívání
- funkční citová dispozice je v psychologii označována výrazem temperament

libost	nelibost	
sangvinik	choleric	vzrušení
flegmatik	melancholik	uklidnění

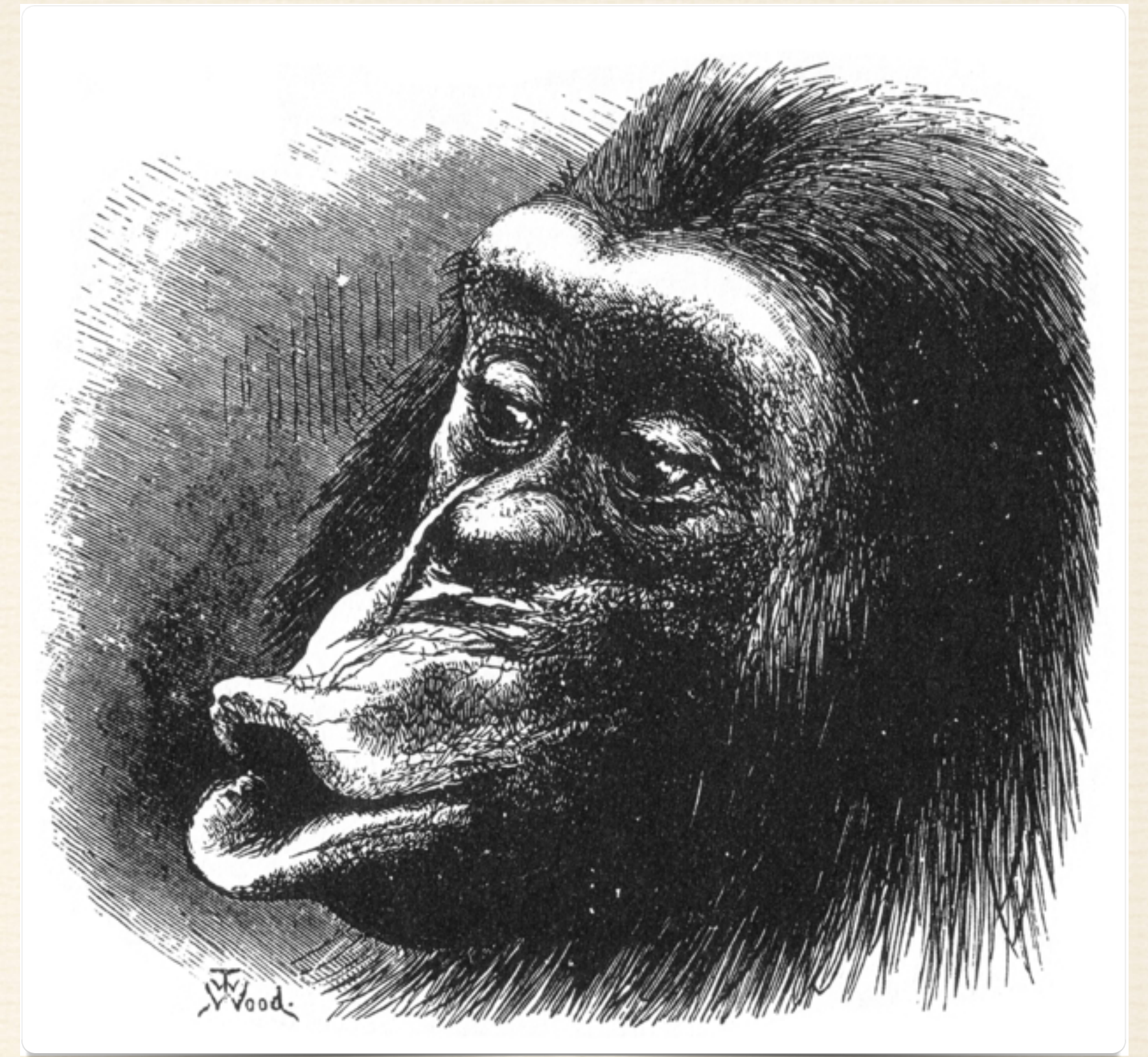
Funkce emoce

1. emoce dezorganizují psychickou i somatickou činnost organismu
2. emoce hrají důležitou organizační roli v průběhu psychické i fyziologické činnosti organismu
3. emoce jsou “dožívající atavismy, jsou to rudimenty kdysi účelných reakcí”

Cit nemůže být pro svou jednoduchost definován, nýbrž jen popsán a od ostatních duševních jevů odlišen. City nenáleží k tzv. předmětnému vědomí, není v nich žádného poukazu k vnějšimu skutečnu jako ve vjemech, představách, myšlenkách, chtění, nýbrž mají subjektivní charakter, prožíváme je jako vědomí stavu vlastního já.

F. Kratina

THE
EXPRESSION OF THE EMOTIONS
IN
MAN AND ANIMALS.
BY CHARLES DARWIN, M.A., F.R.S., &c.
WITH PHOTOGRAPHIC AND OTHER ILLUSTRATIONS.
LONDON:
JOHN MURRAY, ALBEMARLE STREET.
1872.

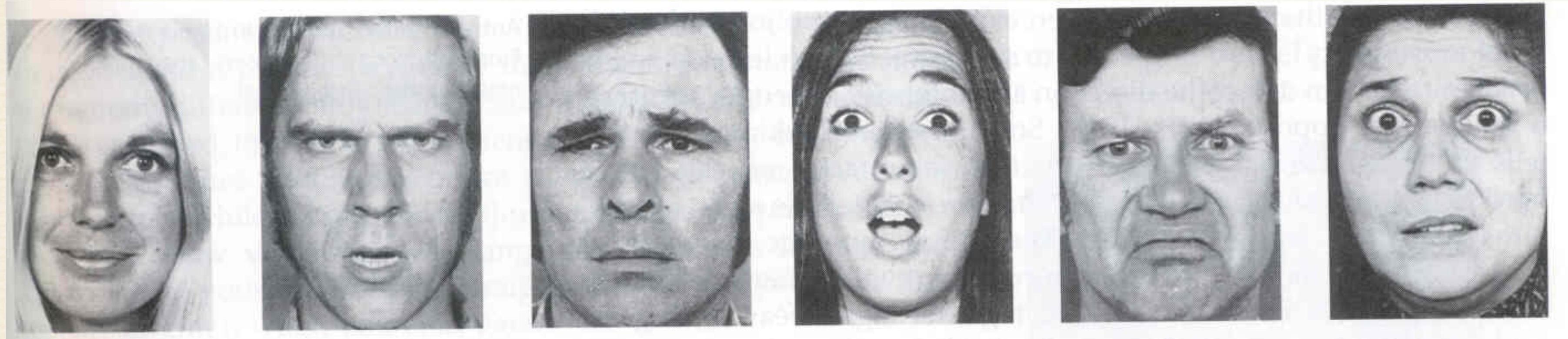

CH. DARVIN, VÝRAZ EMOCÍ U ČLOVĚKA A ZVÍŘAT

zklamaný a rozmrzelý šimpanz

Primární (základní) lidské city

- ❖ Vrozená, univerzální odezva na určité typické, životně důležité situace:
 - ❖ **Strach** (reakce na ohrožení sebezáchovy nebo duševní integrity, hrozbu ztráty)
 - ❖ **Úzkost** (neurčitý pocit obavy postrádající konkrétní předmět)
 - ❖ **Hněv/Zlost** (reakce na překážku na cestě k cíli)
 - ❖ **Radost** (reakce na dosažení cíle / úspěchu, realizaci motivu; štěstí / spokojenost – trvalejší pocit radosti)
 - ❖ **Smutek** (reakce na odloučení, ztrátu nebo neúspěch)
 - ❖ **Odpor/Hnus** (reakce na látky potenciálně způsobující onemocnění; hnus – vystupňovaný odpor)
 - ❖ **Překvapení** (reakce na něco nového a neočekávaného; neutrální emoce - + / -)

1.

2.

3.

4.

5.

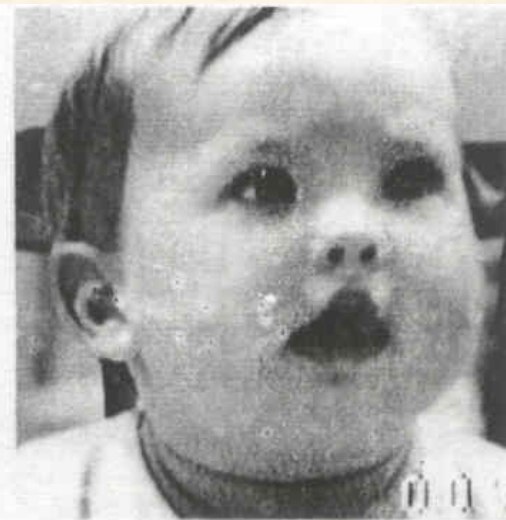
6.

(a)

(b)

(c)

(h)

(d)

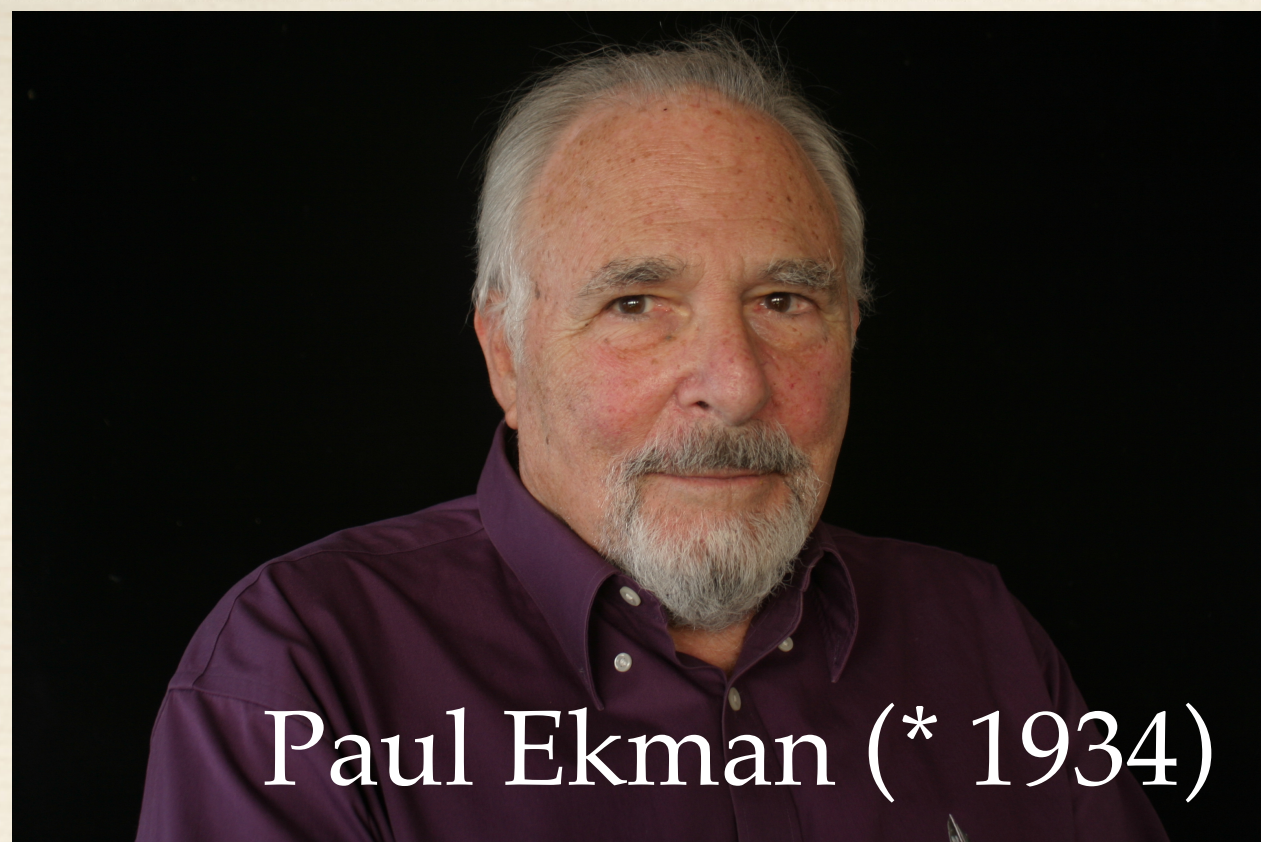
(e)

(f)

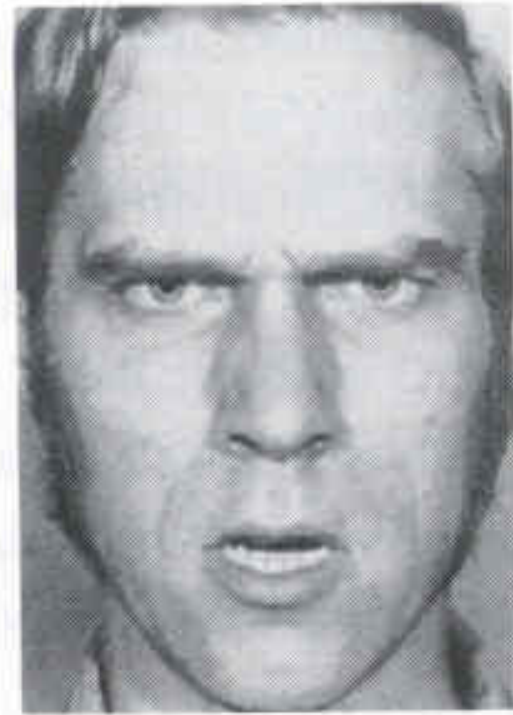
(g)

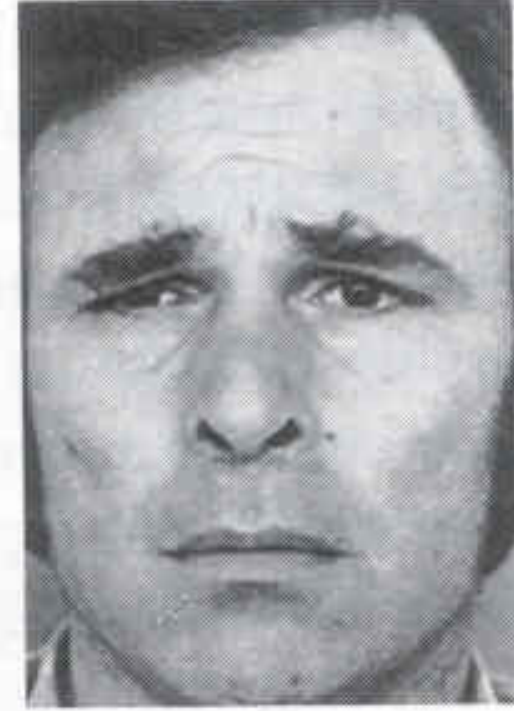
Paul Ekman (* 1934)

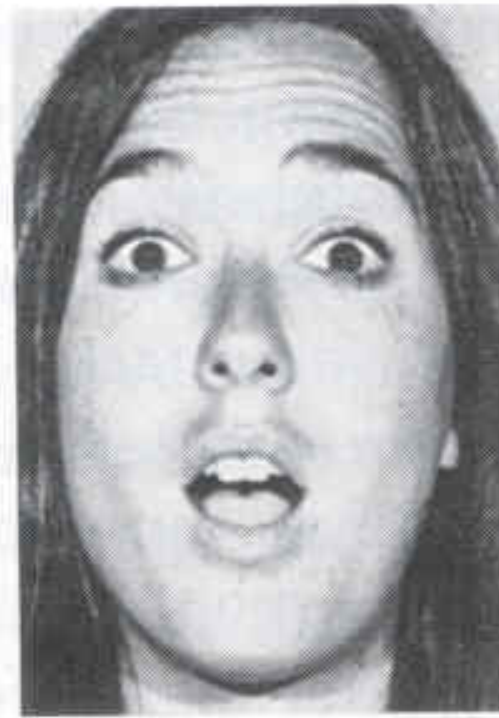
1.

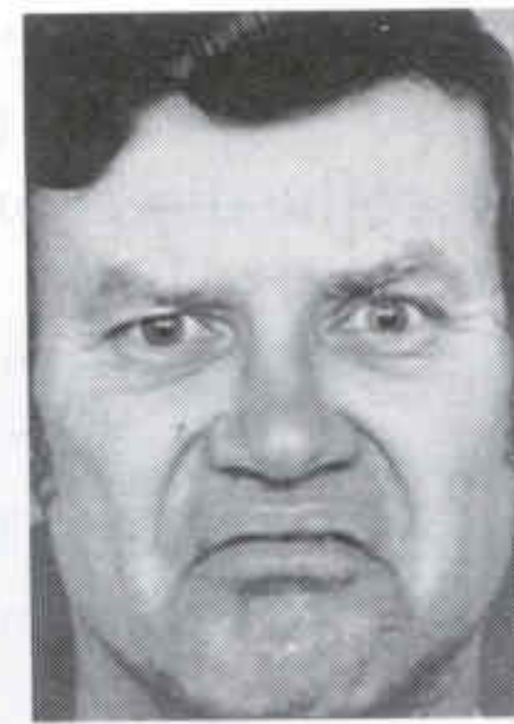
2.

3.

4.

5.

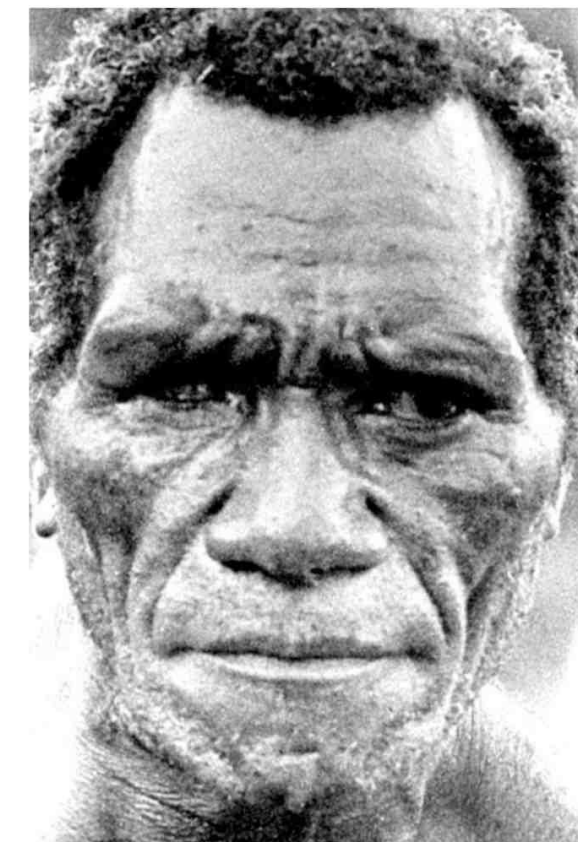
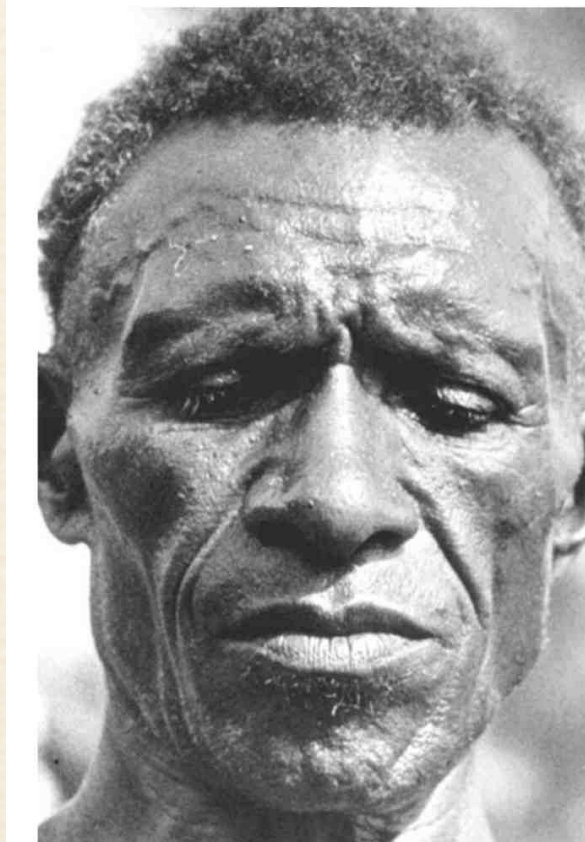
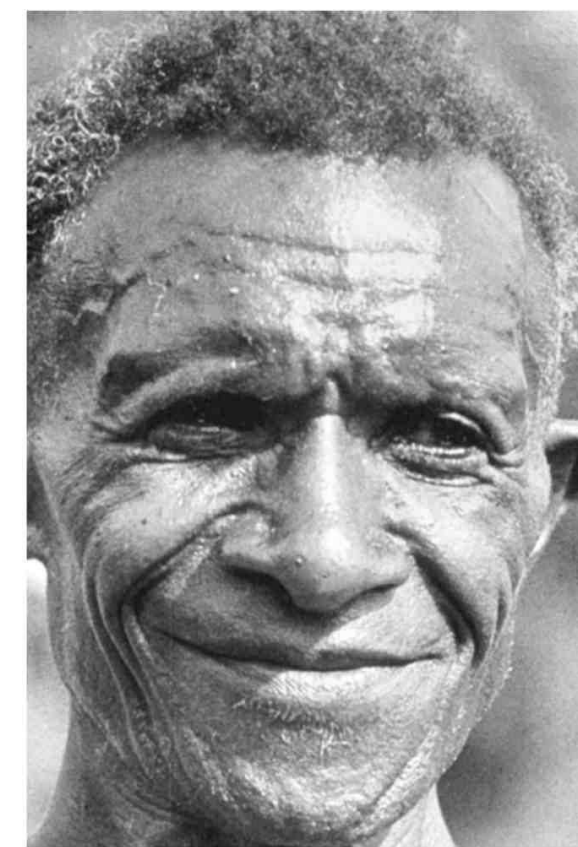
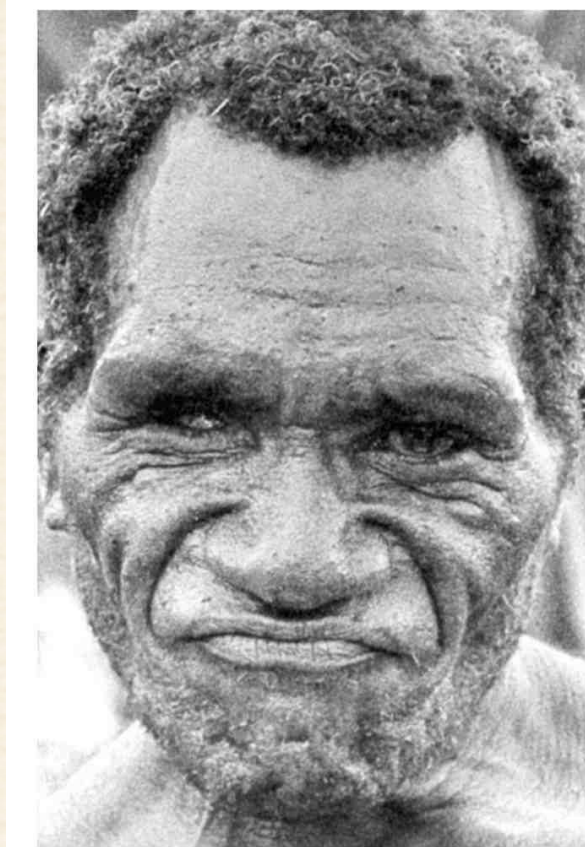

6.

F2 F4 F5 F6 F7 F8 M1 M4 M5 M6

- 1. RADOST,
- 2. HNĚV,
- 3. SMUTEK,
- 4. PŘEKVAPENÍ,
- 5. ODPOR/HNUS,
- 6. STRACH

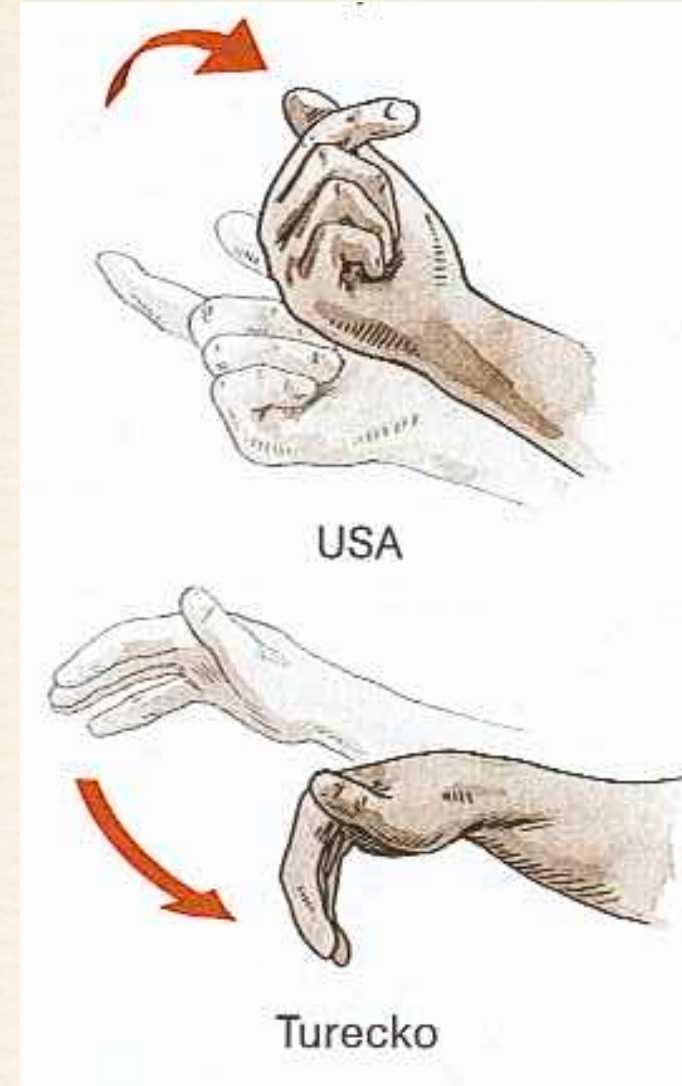

Výzkum transkulturální shody při rozpoznávání emocí (Ekman & Friesen, 1971)

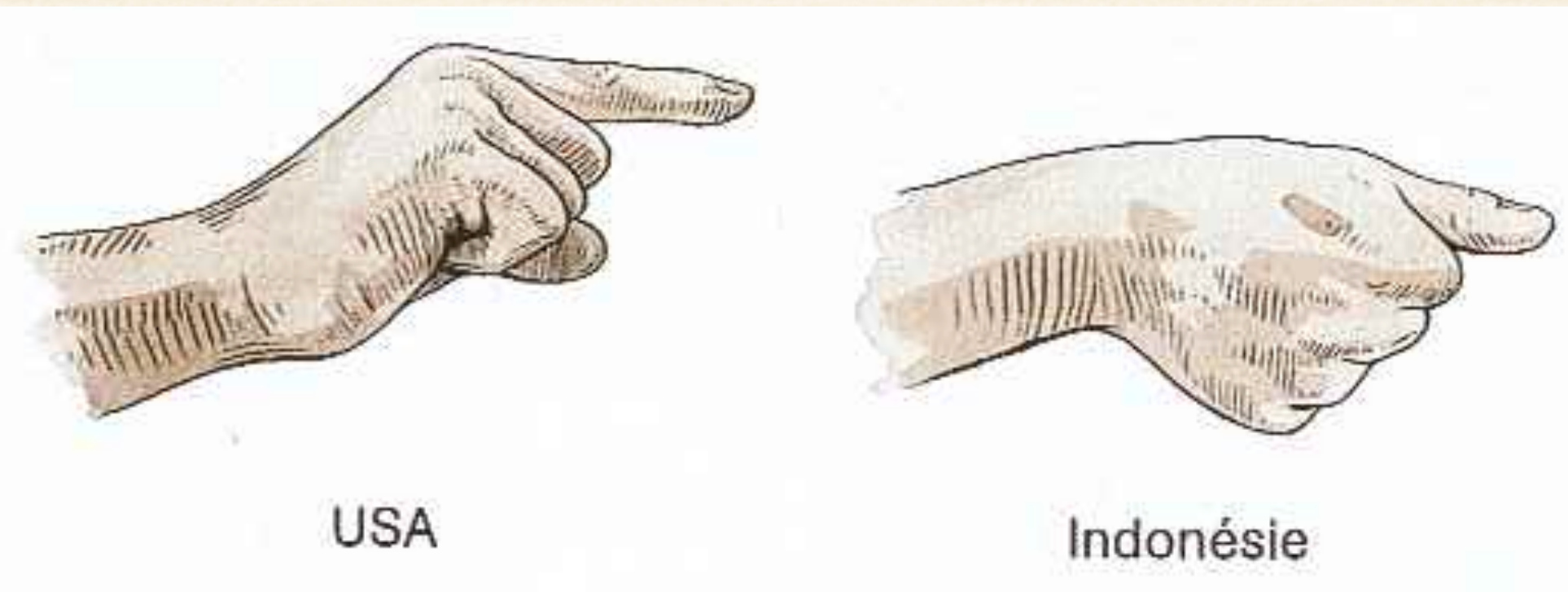
ahoj

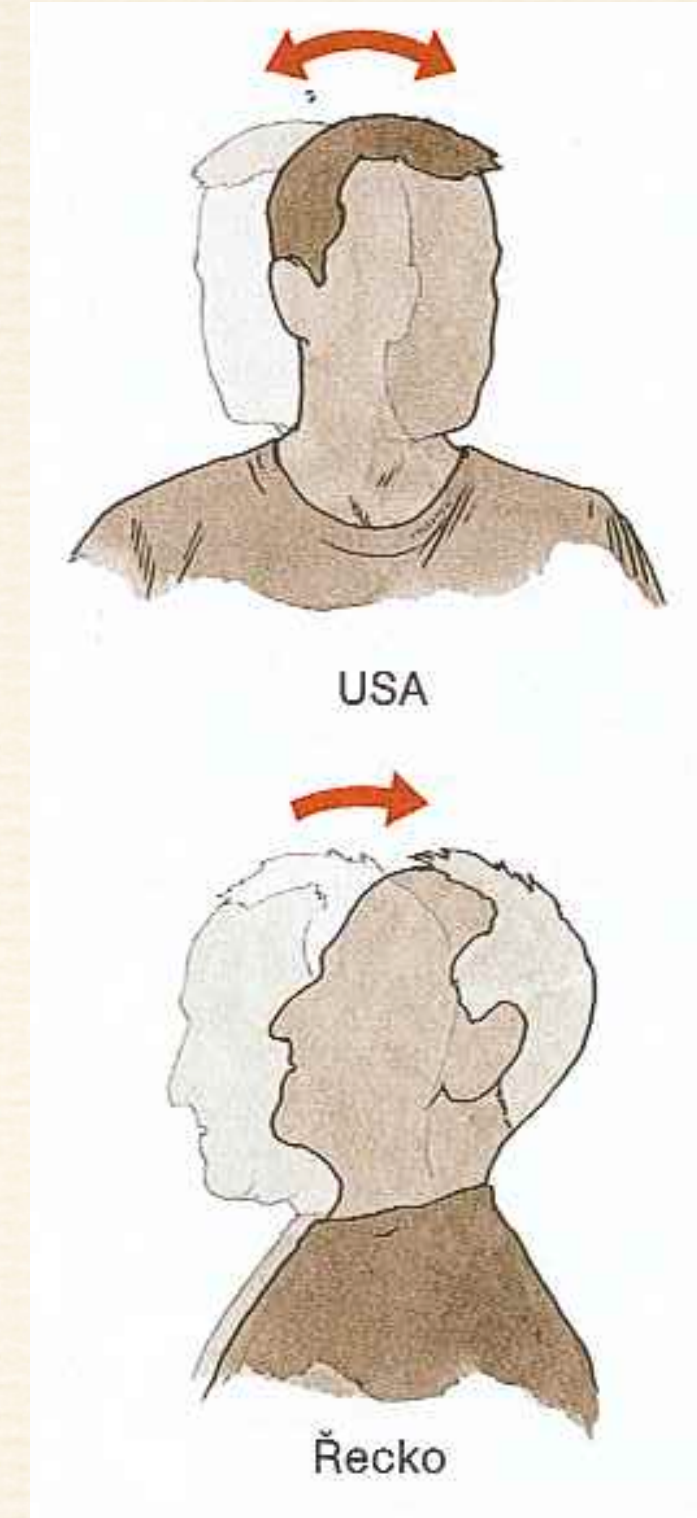
pojd'

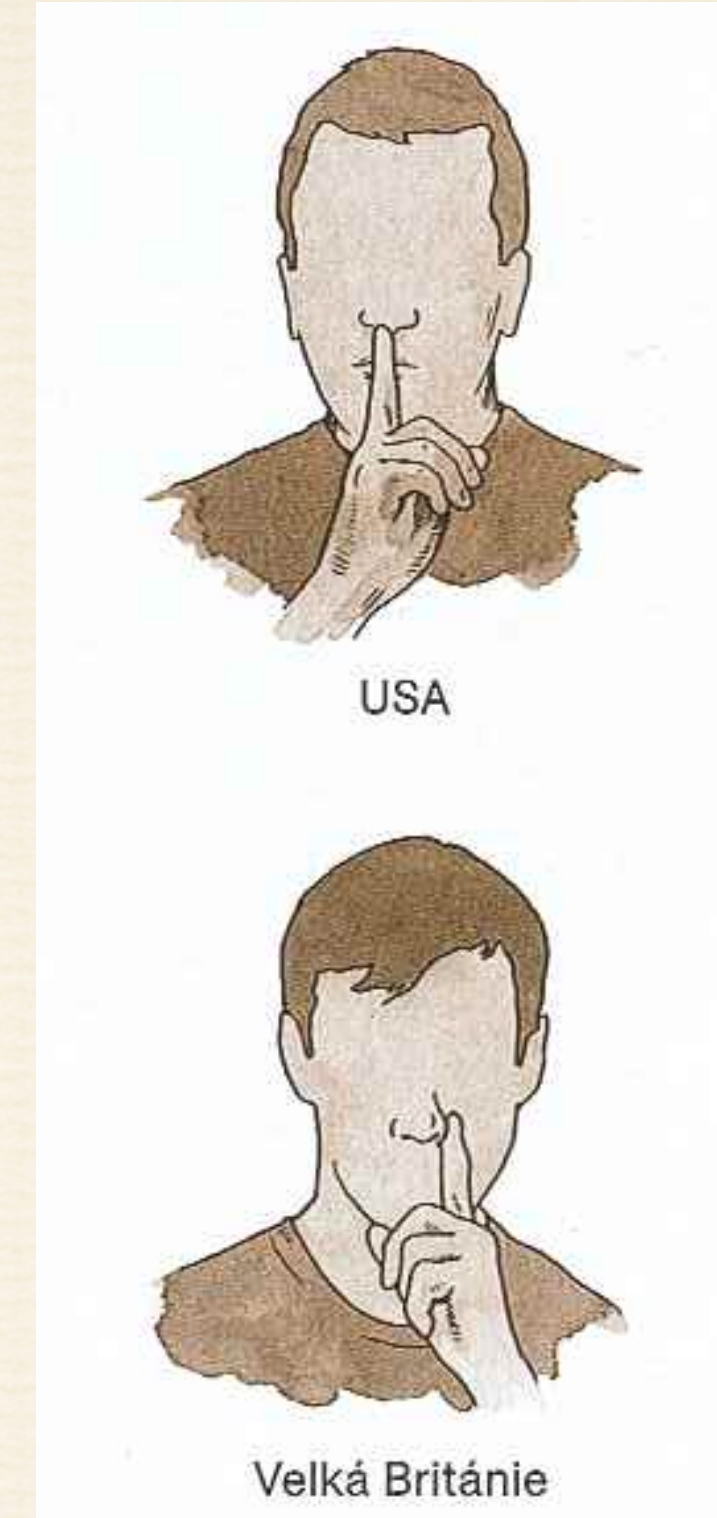
podívej

ne

neříkej to

Tato gesta mohou vypadat stejně, jejich význam se však velmi liší podle toho jak a kde se použijí.

země	význam
USA	souhlasí
Brazílie	hodně štěstí
Itálie	Vulgární gesto

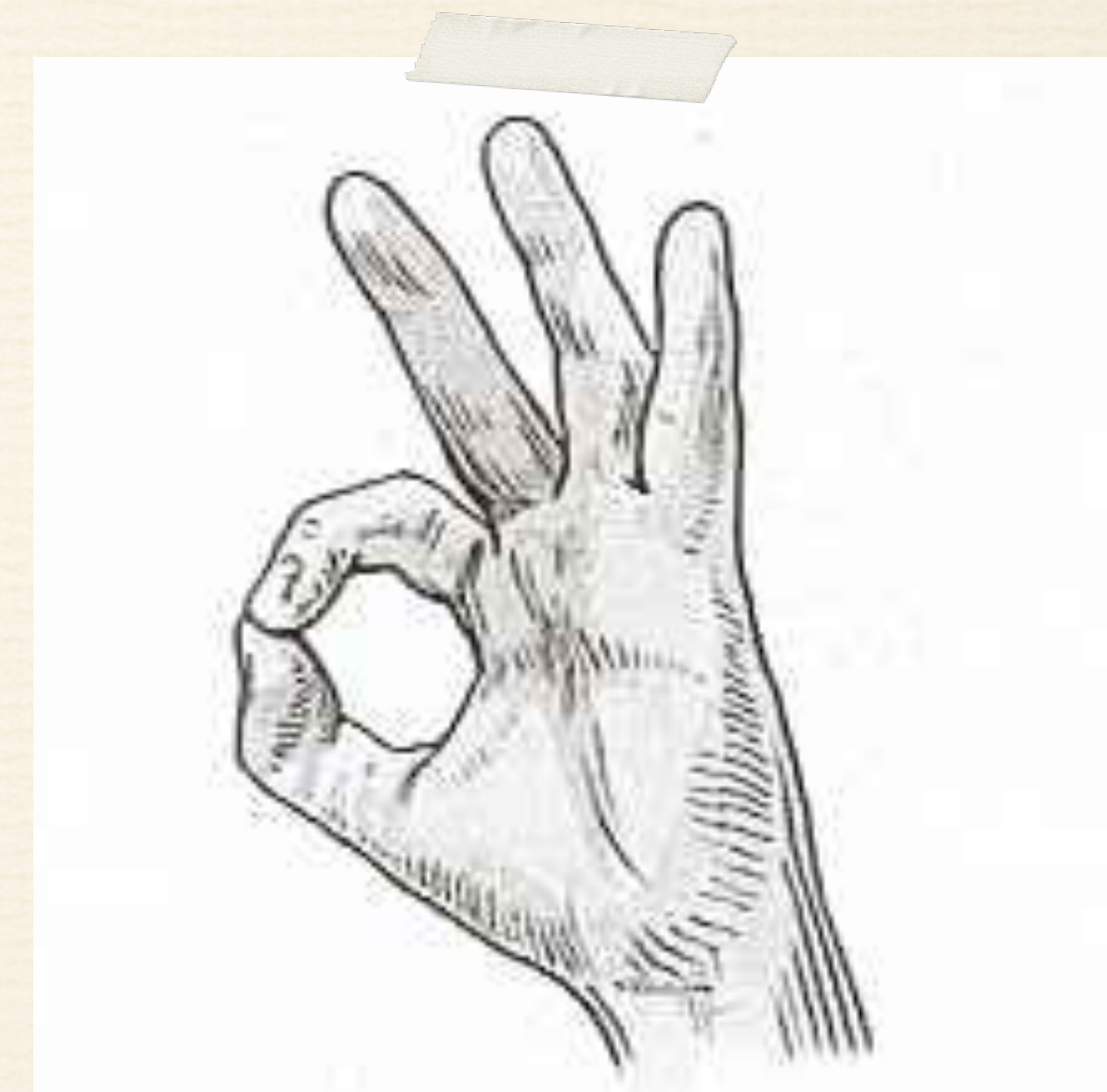
Tato gesta mohou vypadat stejně, jejich význam se však velmi liší podle toho jak a kde se použijí.

země	význam
USA	skvělé!
Německo	jeden
Japonsko	pět
Afghánistán	vulgární gesto

Tato gesta mohou vypadat stejně, jejich význam se však velmi liší podle toho jak a kde se použijí.

země	význam
USA	OK
Japonsko	zaplat' mi
Francie	bezenné
Rusko	vulgární gesto

19-Sep-82 11:44 Scott E Fahlman :-)
From: Scott E Fahlman <Fahlman at Cmu-20c>

I propose that the following character sequence for joke markers:

:-)

Read it sideways. Actually, it is probably more economical to mark things that are NOT jokes, given current trends. For this, use

:-(

„Stanford marshmallow experiment“

http://www.youtube.com/watch?v=AtR_xQq3JPk